

Spreekpunten staatkundige verhoudingen en democratisch deficit

Dinsdag 13 juni 2006, Suze van Groenewegzaal van de Tweede Kamer om 9.30 -11.00 uur

Inleiding:

- Ik wil graag beginnen met een terugblik op het proces van staatkundige veranderingen;
- Ik hecht er namelijk aan met u mijn beleving van de ontwikkelingen in de laatste maanden te delen;
- Graag zou ik na mijn inleiding deze gelegenheid willen gebruiken om met u door te spreken over het verdere verloop van het proces van staatkundige veranderingen;

Achtergrond

- Na intensieve overleggen vanaf september vorig jaar is het proces met de start-Ronde Tafel Conferentie formeel van start gegaan;
- Bij die gelegenheid werd al duidelijk dat er nog veel werk moet worden verzet om de streefdatum van 1 juli 2007 te halen;
- Drie ambtelijke werkgroepen zijn aan de slag gegaan => Algemene financiële positie, Rechtszekerheid en deugdelijkheid van Bestuur, Directe/nieuwe banden met Nederland;
- Deze werkgroepen moeten in eerste instantie criteria opstellen waaraan de nieuwe entiteiten in 2007 getoetst worden;
- In de werkgroepen is over verschillende zaken overeenstemming bereikt;
- Met name over de financiën en rechtsorde bestaan in Nederlandse ogen teveel geschilpunten om tot een succesvolle Ronde Tafel Conferentie te komen;

Bestuurlijk overleg

- Ik heb daarom in maart een bestuurlijk overleg voorgesteld om met de entiteiten over knelpunten te spreken die een succesvolle Ronde Tafel Conferentie in de weg staan;

- Tijdens het bestuurlijk overleg is vooral gebleken hoe moeilijk de stap van 'proces' naar 'inhoud' is;
- Ik heb duidelijk verwoord dat alleen bij voortgang op de inhoudelijke onderwerpen er voortgang kan zijn in het staatkundige proces. Alle data die de ronde doen zijn voor Nederland niet 'heilig';
- Mijn ervaringen tijdens het bestuurlijk overleg waren wisselend;

Gesprek met Saba, Bonaire en Sint Eustatius

- Er zijn goede gesprekken gevoerd met Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- Voor wat betreft het subsidiariteitsbeginsel (1. eiland, 2. samenwerking, 3 koninkrijk) hebben deze eilanden laten weten dat indien zij een taak niet zelf kunnen uitvoeren, Nederland de verantwoordelijkheid hiervoor moet nemen;
- Overigens zou de uitvoering van de taken onder verantwoordelijkheid van Nederland wel door samenwerking in de regio kunnen worden ingevuld;

Overleg met Curaçao en Sint Maarten

- Tijdens het bezoek bleek dat het eilandgebied Curaçao alleen bilateraal wilde spreken indien direct daaropvolgend een plenair overleg zou plaatsvinden. Sint Maarten gaf aan bilateraal te willen overleggen maar ook te hechten aan plenair overleg;
- In reactie heb ik aangeboden om de gedeputeerden van Constitutionele Aangelegenheden gezamenlijk te informeren over de bilaterale gesprekken;
- Ondanks het aanbod wilde Curaçao niet overleggen. Wel is kennis gemaakt met de nieuwe gedeputeerde van Constitutionele Aangelegenheden van Curaçao (Franco);
- Met Sint Maarten is kort gesproken maar op verzoek van Sint Maarten is het gesprek opgeschort;
- Vanzelfsprekend is dat bijzonder jammer en niet bevorderlijk voor de voortgang van het proces;
- Gedane zaken nemen echter geen keer;

- Met de regering van de Nederlandse Antillen is vervolgens gesproken over de wijze waarop een impasse in het staatkundige proces kan worden voorkomen;
- Er is vastgesteld dat data van belang zijn om druk op het proces te houden, maar dat overeenstemming over de inhoudelijke invulling van het Koninkrijk noodzakelijk is;
- Afgesproken is om met Sint Maarten en Curaçao ambtelijk de onderwerpen rechtsorde, financieel toezicht en goed bestuur nader in te vullen/concretiseren;

Miniconferenties

- Op basis van de resultaten van deze 'miniconferenties' zou ik samen met minister-president De Jongh-Elhage en minister Duncan van Constitutionele Zaken beoordelen of en wanneer een plenair bestuurlijk overleg wenselijk is;
- Na het plenaire bestuurlijk overleg kan vervolgens door de voorzitter van de RTC bepaald worden wanneer een volgende RTC kan plaatsvinden;
- Doel van de miniconferenties => meer in de diepte beelden te krijgen van de toekomstige situatie om vervolgens de politiek te adviseren over vervolgstappen van het staatkundige proces (zoals bestuurlijk overleg);
- Deze miniconferenties hebben onvoldoende opgeleverd. Enkele knelpunten zijn op het gebied van de rechtshandhaving wel weggenomen, maar op het vlak van financiën zijn er nog steeds verschillen van inzicht;
- Dit heeft dus niet geleid tot een plenair bestuurlijk overleg.

Aruba

- De staatkundige veranderingen zijn niet iets van de Nederlandse Antillen en Nederland alleen, Aruba is hierbij nadrukkelijk betrokken;
- Tijdens een kort bezoek aan Aruba heb ik minister-president Oduber geïnformeerd over de overleggen in de Nederlandse Antillen. Het belang van de betrokkenheid van Aruba is nog eens benadrukt;
- In dit kader heb ik ook gewezen op de afspraken tussen Aruba en Nederland over de samenwerking binnen het

Koninkrijk, zoals die zijn neergelegd in het protocol van juni 1993 tussen beide landen;

Hoe verder?

- De vraag die ik vooral hier met u wil bespreken is simpel: hoe verder?
- Het bestuurlijk overleg was toch vooral een poging van mijn kant om het proces door te laten gaan via een politieke *by-pass*;
- Soms is dat nodig om de trein op de rails te houden en de gezamenlijk afgesproken doelen van de start-RTC te halen;
- Onderlinge geschilpunten kunnen niet simpelweg genegeerd worden en een mislukte RTC kan het proces zeer veel schade berokkenen;
- Nederland heeft daarom een initiatief genomen en het document "Partners in het Koninkrijk" opgesteld, dat aan premier De Jong-Elhage is aangeboden;
- Dit bevat de belangrijkste uitgangspunten voor Nederland op het gebied van de staatkundige veranderingen op de Antillen;
- U zult niet verbaasd zijn dat het dan gaat om bijvoorbeeld het op orde brengen van de financiën, een goed financieel beheer, de rechtsorde en de inrichting van het rechtsstelsel;
- Hiermee heb ik een initiatief willen nemen om het proces voort te laten gaan en helder nogmaals de Nederlandse mening voor het licht willen brengen;
- Het zijn punten die Nederland gedurende dit hele proces al inbrengt, zowel in de werkgroepen als tijdens mijn overleggen met het parlement en Antilliaanse bestuurders;
- Het is dus niet zomaar een 'non-paper' of 'denkrichtingen' zoals de Antilliaanse pers dit noemt, maar fundamentele uitgangspunten met bovendien een voorstel over schuldsanering;
- Eind juni zal een toptoverleg van alle eilanden plaatsvinden waarin een reactie op het stuk "Partners in het Koninkrijk" zal bespreken;

- Vanzelfsprekend hoop ik op een positieve beoordeling van de Antillen, zodat we weer voortgang in het proces kunnen maken.

Slotopmerking

- Ik hoop van u hier te mogen horen hoe u tegen het proces aankijkt en wat er volgens u moet gebeuren om tot een succesvolle RTC te komen.

(RvD/090706)